

Till läsningen: Tydligt stungna äro 27 **e** och 45 **y**; däremot icke stungna 9 och 43 **i**. Intet skiljetecken finns vid inskriftens början och slut, ej heller efter 35 **l**, 41 **a**, 44 **n** och 48 **a**. — Haddorph och Leitz: 36—41 **boaitia**, 45—48 **yria**. — Arenius: 36—41 **boanta**, 45—48 **arir**. — Dybeck: 36—41 **boantia**, 45—48 **ybir**. — Brate: 36—41 **boanta**, 45—48 **ybir**.

Kvinnonamnet *Ingimod* är endast känt från denna inskrift och från en medeltida urkund (1421).

37. Säby, Galgbacken, Sångå sn.

Pl. 21, 22.

Litteratur: J. E. Arenius, *De Antiquitatibus Insulæ Feringsöensis* (diss., 1751), s. 15; R. Dybeck, *Runa* (fol.) 1 (1865), s. 48; UFT h. 2 (1872), s. 29; E. Brate, *Svenska runristare* (1925), s. 70, *Anteckningar* (ATA).

Äldre avbildningar: Dybeck a. a. pl. 11; Brate 1901 (ATA).

Runstenen är rest på Galgbacken, en liten relativt högt belägen moränholme, på alla sidor omgiven av odlad mark, omkr. 600 m. SV om Degerby (varifrån den lättast kan uppsökas) och ungefär lika långt S om Lisselby. Platsen tillhör Säby i Sångå sn, men ligger helt nära gränsen till Hilleshögssn, dit både Degerby och Lisselby höra. Till Säby gård är avståndet omkr. 2 km. Tingstaden ligger omkr. 500 m. i SÖ. — Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Södertelge»; i beskrivningen: »SO om Talltorp».

Runstenen omtalas först av J. E. Arenius i hans dissertation om Svartsjölandets antikviteter (1751) såsom »Litselbyensis prope locum supplicii capitalis». Dybeck uppger, att den var »slagen i tre stycken, hvaraf det tredje, ett fotstycke utan ristning, nu saknas. Af de andra två, som äro på några alnars afstånd från hvarandra, låg det nedre till Augusti månad innevarande år sunkit i jorden och med nedåtvänd inskrift.» År 1937 hopfogades de båda delarna och stenen restes på samma plats, där den är funnen.

Mörkgrå granit med fältspatgångar. Höjd 3,40 m., ovan markytan 2,80 m., bredd över korsmitten 0,90 m., över slingknuten 1,30 m. Ytan är slät och ristningen väl bevarad.

Inskrift:

+ utrykr + auk + buanti + auk + alfrikr + raistu + stain + pinsa + eftir + kara + fapur + sin + auk + gunep +
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65
 at + buanta + sin · gup hialbi a - - - ans + purbiurn + hiuk · runar
 70 75 80 85 90 95 100 105 110

Otrygg ok Boandi ok Alfrikr ræistu stæin þennsa æftir Kara, faður sinn, ok Gunnæiðr at boanda sinn. Guð hialpi [and] hans. Þorbiörn hiogg runar.

»Otrygg och Bonde och Alvrik reste denna sten efter Kåre, sin fader, och Gunned efter sin man. Gud hjälpe hans ande. Torbjörn högg runorna.»

Till läsningen: Tydligt stungna äro 4 **y**, 42 och 65 **e**, 62 och 79 **g**; däremot icke stungna 5 **k**, 57 och 77 **i**. Av 88 **a** äro nedre hst och v. bst bevarade, av 89 och 91 endast spår av hst, av 90 intet med säkerhet. Möjligen har inskriften haft **at**, utan **n**-runa. — Arenius: 26—31 **ristu**, 62—67 **gynithr**, 71 **y**, 79 **k**, 87—94 ... **ans**. — Dybeck: 62—67 **gunipr**. — Brate: 62—67 **gunep**.

Om namnen *Otrygg* och *Kari* se Sö 217. — *Boandi* förefaller ha varit mycket sällsynt som namn under vikingatiden. I runinskrifterna finns endast detta säkra belägg; därjämte möjligen Sö 323 (... **anti**). Under medeltiden är det »rätt vanligt» i Sverige; likaså i Danmark. Från Norge finns däremot blott ett enda belägg, från Island intet. Ursprungligen är *Boandi*, *Bondi* givetvis ett binamn, och det förekommer som sådant ännu under medeltiden. Till betydelsen

är det befryndat med namnet *Boi*, något vanligare, ehuru ännu sällsynt under vikingatiden: Ög 81, Sö 148, D 2: 239 Vikby, Knivsta sn, L 1228 Reperda, Alsheda sn (Småland). Under medeltiden är det vanligt, särskilt i Danmark; på Island och i Norge är *Búi* sällsynt. — *Alfrikr* är f. ö. icke känt, varken från runinskrifter eller medeltida urkunder. I Danmark är det sällsynt (äldst på mynt och som namn på en biskop och en präst), »maaske indkommet fra Tysk» (*DGP*). I den norsk-isländska litteraturen förekommer det endast som fingerat namn på en dvärg i Didrikssagan: *Alfríkr dvergr*, tydligen med betydelsen 'alvkonungen'. — Kvinnonamnet *Gunnæiðr*, *Gunnhæiðr* är icke känt från någon annan inskrift och från medeltiden endast i ett belägg: *Gunnidh* (1416), trol. från Jämtland (Lind, Lundgren).

Ristaren Torbjörn är säkerligen identisk med den Torbjörn skald, som har ristat L 626 Roslags-Bro kyrka och U 29. Se ovan s. 41.

38. Säby, Galgbacken, Sångas sn.

Pl. 21, 22.

Litteratur: J. E. Arenius, *De Antiquitatibus Insulæ Feringsöensis* (diss., 1751), s. 15; R. Dybeck, *Runa* (fol.) 1 (1865), s. 58; UFT h. 2 (1872), s. 29, h. 5 (1876), s. 116 f.; E. Brate, *Anteckningar* (ATA).

Äldre avbildningar: Dybeck a. a. pl. 14; Brate 1901 (ATA).

Denna runsten står sedan 1937 rest 5 m. ÖSÖ om U 36, med ristningsytan vettande mot V. Den låg tidigare omkullfallen på samma plats med ristningen uppåt. »Han ligger mycket sluttande», skriver Dybeck, »mot öster på fem mindre stenar. Fotstyckets knapphet och höjdens tunna jordlager hafva kommit mig att tveka om han varit rest eller icke.»

Fältspatrik gnejs-granit. Höjd 2,65 m., bredd 1,90 m. (nedtill)—1,47 m. (upptill). Ytan är mycket ojämn och knottrig; därtill är den hårt vittrad. Runslingan utmed stenens kanter har i all synnerhet farit mycket illa; på v. sidan upptill kan intet med visshet läsas, och även på h. sidan är slingan svårt skadad, delvis bortslagen. Mittfältet är fyllt av bandslingor i en sällsynt rik och invecklad flätning. Tyvärr tillåter icke stenens svårt vittrade tillstånd en fullständig utredning av det i sin art konstmässiga och intressanta mönstret.

Redan Arenius säger om ristningen: »Est lapis scite excisus, litteræ autem pleræque adeo exesæ, ut earum sensus non constet.» Dybeck tillägger: »stenens småskrofliga yta har påtagligt hindrat ristaren att tydligt och klart föra sina runor och att säkert leda sina talrika ormar, ehuru stor och i ögonen fallande hans skicklighet än varit; hvartill kommer att han, för taflans vidgande, makat ramen, här runslingan, om hon så kan kallas, för långt åt stenens kanter, hvarigenom händt att runristningen här och der så lätt kunnat stympas genom afslagningar af den i synnerhet mot kanterna icke tjocka hällen.»

Inskrift:

· likuiþr · auk · knu - . . . tu · r - - sa · . . . n · at · u . . . si - · þu - - ta . . . rlaugar · kup hieþli -
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50
 sal · ha - s
 55

Likviðr ok Knu[tr] . . . [le]tu r[æi]sa [stæi]n at . . . sinn, boanda [Gæi]rlaugar. Guð hieþli sal hans.

»Likvid och Knut . . . läto resa stenen efter . . . sin . . ., Gerlögs man. Gud hjälpe hans själ.»

Till läsningen: 1—7 **likuiþr** är det tydligaste ordet i inskriften. 11 **k**, icke **f**. 13 **u**; möjligen **r**, men snarast **u**. Därefter en hst, men ingen bst är synlig. Av 15 **t** finns utom hst